

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

นางจรรยาวรรณ ศรีฉายา

ศศ.บ. (ภาษาไทย) เกียรตินิยม, ศศ.ม. (ภาษาไทย)

ผู้ตรวจ

ผศ.ณัฐา วิพลชัย

กศ.บ. (ภาษาไทย) เกียรตินิยม,
ศศ.ม. (จารึกภาษาไทย)

ดร.ทรงภพ ชุนมธุรส

ศศ.บ. (ภาษาไทย), ศศ.ม. (ภาษาไทย), ศศ.ด.
(ภาษาไทย)

พ.ท. ชายชาญ ช่างสุวรรณ

อ.บ. (ภาษาไทย),
ศษ.ม. (หลักสูตรและวิธีการสอนภาษาไทย)

บรรณาธิการ

นายพิชชกร ปะทะวัง

ศศ.บ. (ภาษาไทย) เกียรตินิยม, ศศ.ม. (ภาษาไทย)

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN : 978-616-8299-05-0

บริษัท คูรูมีเดีย จำกัด
KURU MEDIA CO., LTD.

จัดพิมพ์โดย บริษัท คูรูมีเดีย จำกัด

๘๗/๑๒๙ ถนนเทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๙๕๔ ๔๘๑๘ โทรสาร ๐ ๒๕๘๐ ๒๙๒๓

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์เป็นของบริษัท คูรูมีเดีย จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วรณคดีและวรรณกรรม ๕ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
เรียบเรียงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

เนื้อหาของหนังสือเรียนเล่มนี้แบ่งออกเป็น ๖ หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย เนื้อหาและกลวิธี
นำเสนอในวรรณคดี มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ลิลิตตะเลงพ่าย บทละครพูดคำฉันท์
เรื่องมัทนะพาธา คัมภีร์ฉันทศาสตร์ แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ และโคลนติดล้อ ตอนความนิยม
เป็นเสมียน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วรณคดีและวรรณกรรม ๕
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เล่มนี้ จะอำนวยความสะดวกต่อผู้สอนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้
เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

ฝ่ายวิชาการ บริษัท ครูมีเดีย จำกัด

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดี

๑

เนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนวสารคดี	๒
เนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนวนันทิยคดี	๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

๒

ความเป็นมาของมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี	๕
ประวัติผู้แต่ง	๑๐
ลักษณะคำประพันธ์	๑๑
เรื่องย่อ	๑๑
เนื้อหา	๑๒
วิเคราะห์คุณค่าของมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี	๒๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ ลิลิตตะเลงพ่าย

๓

ความเป็นมาของลิลิตตะเลงพ่าย	๓๒
ประวัติผู้แต่ง	๓๒
ลักษณะคำประพันธ์	๓๓
เรื่องย่อ	๓๗
เนื้อหา	๓๘
วิเคราะห์คุณค่าของลิลิตตะเลงพ่าย	๔๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ บทละครพูดคำฉันท์เรื่องมัทนะพาธา

๔

ความเป็นมาของบทละครพูดคำฉันท์เรื่องมัทนะพาธา	๖๔
ประวัติผู้แต่ง	๖๕
ลักษณะคำประพันธ์	๖๖
เรื่องย่อ	๗๒
เนื้อหา	๗๓
วิเคราะห์คุณค่าของบทละครพูดคำฉันท์เรื่องมัทนะพาธา	๘๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ คัมภีร์ฉันทศาสตร์ แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์

๕

ความเป็นมาของคัมภีร์ฉันทศาสตร์ แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์	๙๐
ประวัติผู้แต่ง	๙๑
ลักษณะคำประพันธ์	๙๑
เรื่องย่อ	๙๒
เนื้อหา	๙๓
วิเคราะห์คุณค่าของคัมภีร์ฉันทศาสตร์ แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์	๙๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ โคลนตีดล้อ ตอนความนิยมเป็นเสมียน

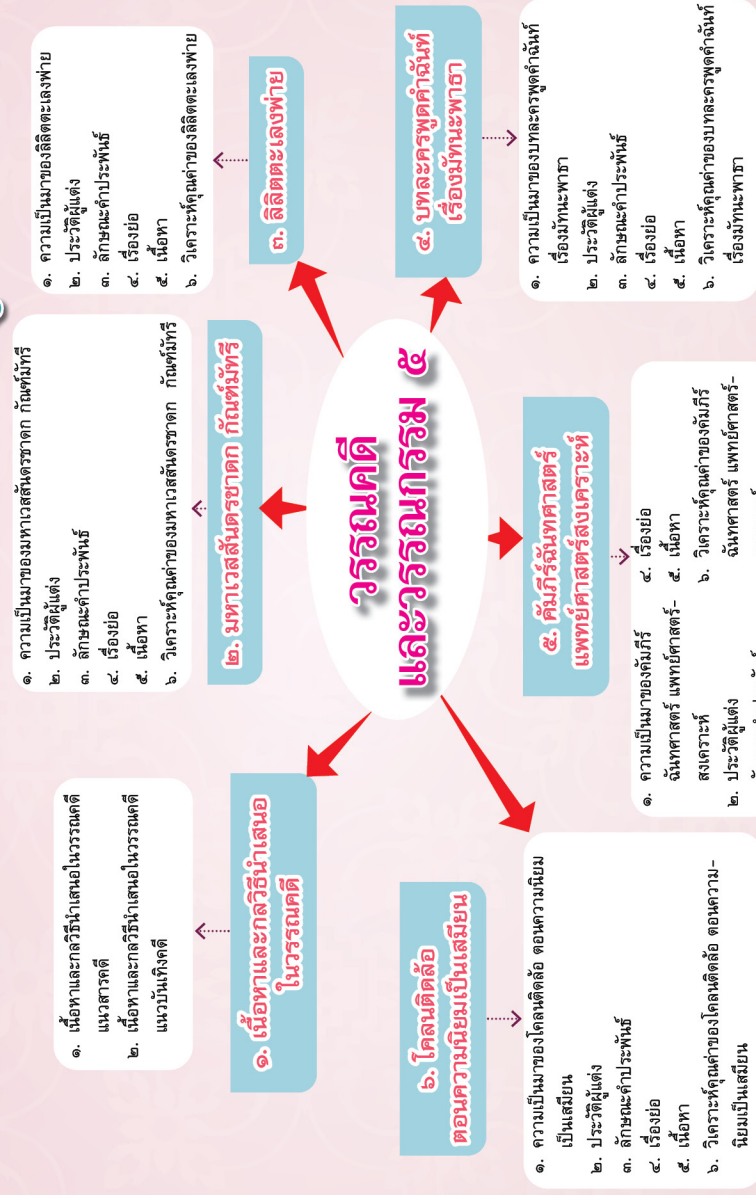
๖

ความเป็นมาของโคลนตีดล้อ ตอนความนิยมเป็นเสมียน	๑๐๑
ประวัติผู้แต่ง	๑๐๒
ลักษณะคำประพันธ์	๑๐๒
เรื่องย่อ	๑๐๒
เนื้อหา	๑๐๓
วิเคราะห์คุณค่าของโคลนตีดล้อ ตอนความนิยมเป็นเสมียน	๑๐๖

บรรณานุกรม

๑๑๐

แบบภาพแสดงสาระการเรียนรู้

สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

- ตัวชี้วัด**
๑. วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น (ม.๔-๖/๑)
 ๒. วิเคราะห์ลักษณะเด่นของวรรณคดี เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของสังคมในอดีต (ม.๔-๖/๒)
 ๓. วิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ (ม.๔-๖/๓)
 ๔. สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (ม.๔-๖/๔)

แนวคิด

วรรณคดีแนวสารคดีมีลักษณะเนื้อหาและกลวิธีนำเสนอที่สัมพันธ์กับการมุ่งให้ความรู้หรือข้อคิดเห็น ส่วนวรรณคดีแนวบันเทิงคดีมีลักษณะเนื้อหาและกลวิธีนำเสนอที่สัมพันธ์กับการให้ความบันเทิงหรือความสำเริงอารมณ์

สาระการเรียนรู้

๑. เนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนวสารคดี
๒. เนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนwbันเทิงคดี

วรรณคดีแต่ละประเภทส่วนใหญ่จะมีลักษณะของเนื้อหาและกลวิธีนำเสนอที่แตกต่างกันหรือเป็นลักษณะเฉพาะ ทั้งนี้อาจจำแนกลักษณะของเนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ๑) เนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนวสารคดี และ ๒) เนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนวนันทิยคดี

เนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนวสารคดี

สารคดี เป็นศัพท์บัญญัติมาจากคำว่า non-fiction หมายถึงเรื่องที่เรียบเรียงขึ้นจากความจริง ไม่ใช่จากจินตนาการ เช่น สารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ ฯลฯ สำหรับคำ สารคดี ในแง่ของวรรณคดี หรือวรรณคดีแนวสารคดี คือวรรณคดีที่มุ่งให้ความรู้หรือข้อคิดเห็น ฉะนั้นเนื้อหาจึงเป็นการนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็นเป็นหลัก ตัวอย่างวรรณคดีแนวสารคดี เช่น นางนพมาศ พระราชนิพนธ์สิบสองเดือน ไกลบ้าน โคลนติดล้อ นิราศนครวัด ฯลฯ

ตัวอย่างบทประพันธ์ในนางนพมาศ

...เดือนสามประชุมชาวพระนครเล่นเปนนกขัตติยกษัตริย์ราชพิธีชานายเทวหัตชนเข้า
เข้าลาน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ ณ พระพลายไชย ให้พระสนมกำนัลนางระบำนางบ่าเรอที่มีรูป
สิริวิลาศเปนนางงาม แต่งตัวใส่เสื้ออย่างเทศอย่างมลายู ออกซักระแทะทองระแทะเงินระแทะศรีต่างๆ
เปนคู่ๆ กันสิบคู่ ลากฝอนเข้าเข้าสู่ลานอันแวดวด้วยราชวัตรฉัตรธง มีพิดานห้อยย้อยด้วยพวง
บุปผามาไลย แลกรรมไหรสพก็เล่นระเบงระบำจิริกาบงแขงเขนางกะอัวผิวแหวงควาย หกชะเมน
ไต่ลวดลอดบ่วงรำแพน เสียงฆ้องกลองมีสนั่นน่านันท์ใจ แล้วชาวพนักงานก็นำพระโคสุภกราช
โคกระวินเข้ามาเทียมเกวียนพราหมณาจารย์ถือประดักเงิน อำนวยนตบพระโคให้บ้ายบาทเวียน
นวดเข้า...

(นางนพมาศ หรือตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ (ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง))

ตัวอย่างบทประพันธ์ในไกลบ้าน

คืนที่ ๒๑๐

เรือชักเซนในทะเลแดง

วันอังคารที่ ๒๒ ตุลาคม

เรือมาถึงสุขเมื่อไรไม่รู้สีก แต่ตื่นขึ้นได้ยินเสียงเรือเดินแรงก็สันนิฐานว่าพันคลอง ถามเขา
จึงได้ความว่า ๑๐ ฟุต เมื่อคืนไม่ร้อน หุตุพัดลมได้ ซ้ำตอนจวนรุ่งห่มผ้าบางๆ ด้วย ตอนเช้าไม่ได้ไป
กินเช้าทั้งสองเวลา ได้เสบียงที่มีผู้ส่งมาให้เล็กๆ น้อยๆ เลยกินในห้อง อ่านรายงานประชุมตลอดวัน
ยังค่ำ วันนี้ตั้งแต่เช้าจนกลางวันไม่ร้อนมาร้อนตอนบ่ายหน่อยหนึ่ง เข้าใจว่าเห็นจะเคราะห์ดี
ในทะเลแดงคงจะไม่ร้อนอีก เปนครั้งที่ ๕ ตั้งแต่เคยมา บุหรี่ที่สั่งให้ไปซื้อที่ไทรไถมา ๒๐๐๐
(ไกลบ้าน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)

วรรณคดีแนวสารคดีส่วนใหญ่นิยมแต่งเป็นร้อยแก้ว แต่ก็ยังมีแต่งเป็นร้อยกรองบ้างซึ่งส่วนมากเป็น
สารคดีในช่วงก่อนได้รับอิทธิพลของสารคดีแบบตะวันตก เช่น โคลงด้นปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน ซึ่งให้
ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ไว้อย่างละเอียด หรือลิลิตตำราสารคดี ว่าด้วยกำเนิดเนาวรัตน์และราชาเพชร รวมถึงลักษณะที่ทำให้คุณ
และให้โทษของอัญมณี

ตัวอย่างบทประพันธ์ในโคลงด้นปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน

เปลี่ยนตัวไม้เรือเริ่ม	รังสฤษฎ์ ใหม่แะ
ครบเครื่องบนอาภูล	เก๋าคัน
ชำระุดประกอบกิจ	การผลิต เปลี่ยนพ่อ
กระเบื้องเคลือบมุงถั่วندان	ตอนพรรณ ฯ
เสร็จซ่อมรักรัดแถม	ติดมาศ ใหม่นา
ประดับขกกระบายระบุสรร์	ซ่อมซ้ำ
เชิงผนังและพื้นดาศ	ดุจโบสถ์ ไสวเฮย
ทั้งสี่พิหารแล้วล้ำ	เลื่อมแล ฯ
(โคลงด้นปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส)	

ตัวอย่างบทประพันธ์ในลิลิตตำรานพรัตน์

เพชรไฉไลเลื่องแจ่มจ้า	จรัสศรี
สมณฑาตินามมี	ส่อไฉ
แม่ถือศุขสวัสดิปรี	ดาวยิ่ง อยู่แฮ
ควรคู่บรมบาทให้	ธเรศท้าวทรงสงวน

(ลิลิตตำรานพรัตน์ ของหลวงนรินทาภรณ์และหมื่นมณีนริษา)

ในการนำเสนอเนื้อหาของวรรณคดีแนวสารคดีนั้น ผู้แต่งจะใช้กลวิธีนำเสนอ เช่น การแทรกบทสนทนาระหว่างบุคคลที่กล่าวถึง การใช้ความเปรียบ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ ฯลฯ ที่มุ่งให้ประจักษ์ในข้อเท็จจริง กระตุ้นให้คิด หรือโน้มน้าวให้เกิดความรู้สึกลอยตาม ผู้อ่านจึงต้องอ่านอย่างพินิจพิจารณา แยกแยะว่าอะไรคือข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น จุดมุ่งหมายของเรื่องคืออะไร มีเนื้อหาหรือประเด็นสำคัญอย่างไร เพื่อให้สามารถรับรู้และเข้าใจ “สาร” ที่แท้จริงได้ ทั้งนี้การอ่านวรรณคดีแนวสารคดี นอกจากผู้อ่านจะได้รับความรู้หรือข้อคิดอันเป็นการเพิ่มพูนสติปัญญาแล้ว ผู้แต่งหลายท่านยังได้สอดแทรกความสำเร็จอารมณ์ไว้ในเนื้อหาให้ผู้อ่านได้สัมผัสผ่านศิลปะการนำเสนอ โดยใช้ภาษาด้วย

นิยามและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนวบันเทิงคดี

บันเทิงคดี เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นจากคำว่า fiction หมายถึงเรื่องที่เขียนหรือแต่งขึ้นจากจินตนาการโดยมุ่งให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน วรรณคดีแนวบันเทิงคดีจึงเป็นวรรณคดีที่มีเป้าหมายเพื่อให้ความบันเทิงหรือความสำเร็จอารมณ์เป็นหลัก ดังนั้นเนื้อหาของวรรณคดีแนวบันเทิงคดีจึงเกี่ยวกับการสร้างความเพลิดเพลินหรือความรู้สึกกระตือรือร้น และอาจแฝงความรู้หรือข้อคิดไว้ด้วย ซึ่งมักพบได้เสมอเมื่ออ่านวรรณคดีประเภทนี้

วรรณคดีแนวบันเทิงคดี ปรากฏทั้งในรูปแบบร้อยแก้ว เช่น สามก๊ก ราชาริราช หัวใจชายหนุ่ม นิทานเวตาล ฯลฯ และร้อยกรอง เช่น ขุนช้างขุนแผน อิเหนา นิราศนรินทร์ สามัคคีเภทคำฉันท์ ฯลฯ นอกจากรูปแบบดังกล่าวแล้ว วรรณคดีแนวบันเทิงคดีอาจจำแนกรูปแบบตามบริบทการใช้ เช่น

วรรณคดีแนวบันเทิงคดีที่เป็นบทมหรสพ คือวรรณคดีที่ดัดแปลงใช้สำหรับการแสดงมหรสพ เช่น หนังใหญ่ ละครโน ละครนอก เช่น สมุทรโฆษคำฉันท์ บทละครเรื่องรามเกียรติ์ บทละครเรื่องอิเหนา บทละครเรื่องนางมโนห์รา บทละครพูดคำฉันท์เรื่องมัทนะพาธา

ตัวอย่างบทประพันธ์ในสมุทรโฆษคำฉันท์

พระให้กล่าวภาพยนตร์	จำนองโดยกล
ตระการเพลงยศพระ	ให้ฉลักสแมกภาพอันพระ
นเรนทรราชบรรหาร	ให้ทวยนักรบผู้ชาญ
ยเปนบำเทงธรณี	มีท้าวหนึ่งเ็นราชตรี
ชื่อพิณทุตฤทธ	เสวยราชย์เ็นราชนคร
ด้วยราชเกียรติประกาศ	ปางพระเสด็จเสวยสุรราช
แลพระก็เมื่อเมืองดิน	เ็นเอาราชขอจันต์
ทุตถทรงพสุธา	พระเสด็จทรงพระสมญา
ริราชเรืองภูษพล	

(สมุทรโฆษคำฉันท์ (ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง))

วรรณคดีแนวบันเทิงคดีที่เป็นเรื่องเล่า คือวรรณคดีที่ดัดแปลงใช้ในการเล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ ประกอบด้วยโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา เช่น ลิลิตตะเลงพ่าย พระอภัยมณี ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก ลิลิตพระลอ

ตัวอย่างบทประพันธ์ในลิลิตพระลอ

กล่าวถึงขุนผู้ห้าว นามท่านท้าวแมนสรวง เ็นพระยาหลวงผ่านเผ้า เจ้าเมืองสรวงมีศักดิ์ ๖ มีอัคเทพีพิลาส ชื่อนางนาบุญเหลือ ล้วนเครือท้าวเครือพระยา สาวโสภะพระสนม ถ้วนทุกกรมก้านัล มนต์วิคัลคั้ง ช่างม้ามังมทิมา โยธาเดียรดาหุล้า หมูทกถ้ำทหาร เผ้าภูบาลนองเนื่อง เมืองออกมากมียศ ท้าว ๖ มีเอาราชขอโปดก ชื่อพระลอฉิลกล่มฟ้า ทิศตะวันออกหล้า แหล่งไล่สีมา ท่านนา ฯ

(ลิลิตพระลอ (ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง))

วรรณคดีแนวบันเทิงคดีที่เป็นบทพรรณนา คือวรรณคดีที่ดัดแปลงใช้ในการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น นิราศภูเขาทอง กาพย์เห่เรือ กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า

ตัวอย่างบทประพันธ์กาพย์เห่เรือ

พิศพรรณปลาว่ายเคล้า	คิดถึงเจ้าเศราอารมณ์
มัตยายังรู้ชม	สมสาใจไม่พามา
นวลจันทร์เป็นนวลจริง	เจ้างามพริ้งยิ่งนวลปลา
คางเป็นเบือนเบือนหน้ามา	ไม่งามเท่าเจ้าเบือนชาย
เพียนทองงามดังทอง	ไม่เหมือนน้องห่มตาดพราย
กระแหแห่ห่างชาย	ดังสายสวาทคลาดจากสม
แก้มข้าข้าใครต้อง	อันแก้มน้องข้าเพราะชม
ปลาทุกทุกขอกกรม	เหมือนทุกข์พี่ที่จากนาง

(กาพย์เห่เรือ พระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศ)

ในการนำเสนอเนื้อหาของวรรณคดีแนวบันเทิงคดี ต้องอาศัยกลวิธีนำเสนอที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของบันเทิงคดีประเภทนั้นๆ เช่น บันเทิงคดีประเภทเรื่องเล่า ได้แก่ นิทานหรือนิยายซึ่งมีแก่นเรื่อง โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉาก และบทเจรจาเป็นองค์ประกอบ ต้องใช้กลวิธีนำเสนอทั้งกลวิธีการเล่าเรื่องและกลวิธีการใช้ภาษาผ่านองค์ประกอบดังกล่าว เพื่อนำเสนอเนื้อหาของวรรณคดีเรื่องนั้นๆ ให้ผู้อ่านเข้าใจสาระสำคัญของเรื่อง และรู้สึกเพลิดเพลินหรือกระตือรือร้น ทั้งนี้อ่านวรรณคดีแนวบันเทิงคดี นอกจากผู้อ่านจะมุ่งเอาความสำเร็จอารมณ์แล้ว ควรพิจารณา “สาร” ที่แฝงเร้นอยู่ในความสนุกสนานเพลิดเพลิน คือความรู้และข้อคิดด้วย เช่น เรื่องพระอภัยมณี แม้จะมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความรักและการผจญภัยของตัวละครเอก แต่สุนทรภู่ก็ได้แฝงคติหรือข้อคิดอันเป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินชีวิตไว้จำนวนมาก ดังตัวอย่างในบทประพันธ์ต่อไปนี้

แล้วสอนว่าอย่าไวใจมนุษย์
ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด
มนุษย์นี้ที่รักอยู่สองสถาน
ที่พึงหนึ่งพึงได้แต่กายตน
แม้ใครรักรักมั่งชั่งชังตอบ
รู้สิ่งไรไม่สู้รู้วิชา

มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
ก็ไม่คิดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน
บิดามารดารักมักเป็นผล
เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา
ให้รอบคอบคิดอ่านะหลาหนา
รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี

(พระอภัยมณี ของสุนทรภู่)

สรุปสาระสำคัญ

เนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดี สามารถจำแนกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ เนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนวสารคดี และเนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนวบันเทิงคดี

เนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนวสารคดีจะมุ่งไปที่การให้ความรู้หรือข้อคิดเห็นตามจุดมุ่งหมายของวรรณคดีแนวสารคดี วรรณคดีแนวสารคดีนิยมแต่งเป็นร้อยแก้ว ผู้รับสารจากวรรณคดีประเภทนี้จะต้องรู้จักแยกแยะข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็นเพื่อให้สามารถเข้าถึงสารได้อย่างชัดเจน ซึ่งนอกจากจะได้รับความรู้แล้วอาจได้รับความสำเร็จอารมณ์ด้วย

ส่วนเนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดีแนวบันเทิงคดีจะเกี่ยวข้องกับการให้ความบันเทิงหรือความสำเร็จอารมณ์เป็นหลักตามจุดมุ่งหมายของวรรณคดีแนวบันเทิงคดี วรรณคดีแนวบันเทิงคดีมีทั้งที่แต่งด้วยร้อยแก้วและร้อยกรอง และจำแนกเป็นรูปแบบย่อยๆ ได้อีกจำนวนมาก ผู้รับสารจากวรรณคดีประเภทนี้ควรพิจารณาถึงสารที่แฝงเร้นคือความรู้หรือข้อคิดควบคู่ไปกับความรู้สึกเพลิดเพลินหรือความสำเร็จอารมณ์

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

๑. จำแนกชื่อวรรณคดีไทยตามที่ครูกำหนดให้ ว่าวรรณคดีเรื่องใดบ้างที่เป็นวรรณคดีแนวสารคดีและวรรณคดีเรื่องใดบ้างที่เป็นวรรณคดีแนวบันเทิงคดี

๒. จัดทำตารางเปรียบเทียบลักษณะเนื้อหาและกลวิธีนำเสนอของวรรณคดีแนวสารคดีกับวรรณคดีแนวบันเทิงคดี

ตัวอย่างตาราง

ประเด็น	วรรณคดีแนวสารคดี	วรรณคดีแนวบันเทิงคดี
๑. เนื้อหา		
๒. กลวิธีนำเสนอ		

๓. ยกตัวอย่างบทประพันธ์จากวรรณคดีไทยเรื่องใดก็ได้ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นวรรณคดีแนวสารคดีหรือวรรณคดีแนวบันเทิงคดีอย่างเด่นชัด พร้อมให้เหตุผลประกอบ

๔. จัดทำแผนภาพความคิดในหัวข้อ “ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนเรื่องเนื้อหาและกลวิธีนำเสนอในวรรณคดี”

๕. นักเรียนคิดว่าวรรณคดีแนวสารคดีและวรรณคดีแนวบันเทิงคดีมีคุณค่าในแง่มุมใดบ้าง อย่างไร

